

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 .
Egész évre	8 .
Egyes szám ára	20 fill.

Felelős szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.
Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények árszabály szerint számítatnak.

A munkásosztály.

Most adta ki az aradi kereskedelmi és iparkamara a kamarai kerület 1908. évi közgazdasági állapotát ismertető jelentését.

Szakszerűen csoportosított lelkiismeretes munka, amely felöleli a közgazdasági tevékenység minden mozzanatát s rámutat a felhangzó panaszok okaira, de rámutat azok orvoslásának lehetőségére is.

Völgyünkben az ipari tevékenység érvényesítésére, gyümölcsötetésére vagyunk utalva. A nagyipar állapotáról szóló jelentést közgazdasági rovatunkban ismertetjük. Kisiparosaink helyzetét a jelentés a való tényeknek megfelelően nem valami rozsás színben tünteti fel, midőn rámutat, hogy kisiparosaink helyzete — sajnos — évről-évre rosszabbodik. Semmi vagy nagyon kevés tökével rendelkeznek, a nyersanyag árai és a munkabérek csaknem fokozatosan emelkednek, a kihatározás rendkívül kockázattal jár, pedig az iparosnak használnia kell, mert a készpénzzel fizetők megrendeléseiből üzletét nem tudná fentartani. Ehhez járul, hogy nemcsak egymással, hanem a külfölddel, hanem egyes iparágak készítésében saját, nagy tőkékkel rendelkező, államilag segélyezett gyárainkkal kell elkecseregetett küzdelmet folytatniok.

A magyar ipari munkásosztályról szóló ismertetésben rámutat arra a figyelemre méltó jelenségre, hogy még a törvényhozás a munkások betegség- és balesetbiztosításáról szóló törvényben, a munkaadóknak csaknem millió koronányi évi megterhelése révén a munkások életét ugyszólván gondtalanná teszi, míg a munkaadók a fokozatos anyagdrágulás mellett a munkabérek felemelk: addig munkásaink minden lehetőséget követnek a munkaadók, a »töke« embereinek megkárosítása érdekében. A törvényhozás a legmesszebbmenő anyagi támogatást és politikai jogokat nyújtja annak a munkásosztálynak, amelynek tagjaiban — nagyon kevesek kivételével — az értelmi és érzelmi tehetség roppant alacsony fokon áll. A magyar munkásosztály még nem emelkedett arra az értelmi színvonalra, ahol átérezni tudná, hogy a munkásnak és munkaadónak, ha anyagi és erkölcsi sikert akarnak elérni, feltétlenül egy uton kell haladniok. A külföldi munkásegyleteket főcélja a politikai jogok kivívása mellett a munkások értelmi és erkölcsi haladásának az elősegítése. A mi munkásszakegyleteink pedig amellet, hogy a munkások felett gyakorolt terrorjuknál fogva a munkásokat indokolatlan sztrájkba kergetik, a munkásokat nyiltan fölhívják, hogy kövesse-

nek el mindent munkaadók anyagi károsodására. Itt kell rámutatnunk egy rendkívül veszedelemes jelenségre, amely munkásaink között mind nagyobb tért hódít, amelynek elterjedése a magyar gyár- és kézműipart a külfölddel szemben, minden állami támogatás dacára is versenyképtelenné fogja tenni. Kerületünkben a múlt évben kevés sztrájk volt, ezeknek nagy részében is a munkásoknak többé-kevésbé jogos kérése teljesült. A sztrájkok kevés száma azonban éppen nem jelenti a munkáviszonyok javulását, sőt az a meggyőződésünk, hogy a munkások lassanként felhagynak a sztrájkok nagyon kétélű fegyverének a használatával, de nem fegyverszünet kedvéért, hanem legújabb, mind szélesebb körben elterjedő taktikájuk kipróbálása végett. Nem sztrájkokkal, hanem azzal akarnak a munkaadóknak ártani, hogy a magas munkabér fejében minél kevesebb és minél rosszabb munkát szolgáltatnak, hogy ez által a munkaadó a megrendeléseknek sem kellő időben, sem kellő minőségben eleget tenni ne tudjon.

Nagyon kíváncsi volna, ha a magyar munkásosztály ezt az okos figyelmeztetést megiszivelné s józan észszel, elfogulatlanul levonná abból azt a következtetést, hogy midőn a munkaadó érdekét lelkiismeretes munkával előmozdítja, akkor a maga javára dolgozik.

„PETROZSÉNY és VIDÉKE” TÁRCÁJA.

Küzdelem a farkasokkal.

Egyik fővárosi lapban olvastam, hogy Nográdvármegyében meghalt egy falusi plebános, aki hiveinek atyai jótevője, valóságos áldása volt.

Ez a rövidke híradás több mint 30 évelőtti esetet juttatott eszembe. Akkor, a most elhalt plebános még káplán volt Kiskunságban.

Mint szerény, jómodoru, művelt fiatalembert mindenki szerette. Rendesen eljárt a kisvárosi kaszinóba esténként.

Egy alkalommal az emberek Kiuságáról beszélgetünk s ő erről rosszalólag nyilatkozott és szinte dicsőködve mondta, hogy az ő neve még soha sem volt kinyomtatva az újságokban.

— No, hát majd lesz, — mondtam szavába vágva.

Nem hiszem. Az én szerény működési körömben nem fordulhat elő semmi, ami a szenzációhajhászok lapok közlésének tárgyát képezhetné.

Pár nap mulva egyik szegedi lapban megjelent egy hír, melyet a fővárosi lapok is átvettek s így az egész országban olvasták. Így szólt a hírlapi tudósítás:

— Haldoklóhoz hívták a lelkész. (A nevé most elhallgatom, az úgy is mellékes.) 3 mértföldnyire levő tanyájáról nem lehetett a városba szállítani a nagybeteg. A káplán magához véve a Szentséget, felült az érte küldött szánra és gyorsan hajtott ki a pusztára a haldoklóhoz.

A forrózombói erdő mellett haladtak, midőn onnan két farkas rájuk rohant. A lovak neki vadulva vágattak, de a farkasok, hol a lovak előtt, hol a szán mellett futottak. A káplán forgópisztolyból kétszer rájuk lőtt, de nem talált. Egy kanyarultnál az egyik farkas felugrott a paraszt szánba s a káplán vállába harapott, de csak a vastag utazó bundát tépte le róla. A hatalmas erejű fiatal pap torkon ragadta a fene vadat balkezevel és a revolverrel abban a pillanatban lőtt a szájába, midőn már-már az arcába harapott.

A farkas élettelenül fordult le a szánról a hóba. A másik farkas pedig nekiesett, szétmarcangolta, a dög belső részét felkapta és nem üldözte tovább a szánon menekülő káplánt, aki lélekjelenlétének és hatalmas erejének köszönhetette szerencsés megmenekülését. Farkasbőrrel bélelt utazó bundája azonban tönkre ment.

Ez volt a hírlapi közlés, melynek olvasására az abban névszerint megnevezett káplán magából kikelve rám támadt a kaszinóban:

— Ezt te irtad!

— Én!

— Mégis boszantó, ilyen valótlanság közlésével felüldözni az olvasó közönséget.

— Ártatlan tréfa, mondtam, amely nem kompromittál senkit és csak azt akartam vele bizonyítani, hogy a te szerény működési körökben is fordulhat elő hírlapi közlésre alkalmas téma.

— Igen, csak hogy ez hazugság.

— Szent hazugság s lehetne igaz is.

— Én nem ismerek zient hazugságot, csak szent igazságot s ez nem az. Követelem, hogy dementáld.

— Ha kíváncsi megteszem, legalább a neved ismét belekerül a lapokba, ha pedig hallgatunk, pár nap mulva feledékenységbe megy az egész dolog.

— Követelem a cáfolatot.

El is készítettem, ilyen formán: — »Küzdelem a farkasokkal« című újdonságunk annyiban téves, hogy egy pásztorfiú rémlátása farkasoknak nézte azt a két tanyai kutyát, amelyek egy bárányt széttépnek. Egyebekben lapunk közlését egész terjedelmében fentartjuk.

Másnap délután levelet kapott a káplán a jölelő Peitler Antal akkori váci püspöktől, melyben atyai szeretettel gratulál a káplán szerencsés megmeneküléséhez s főpásztori áldásával 100 forintot küldött neki, hogy vegyen a farkas által tönkre tett bundája helyét másikat. Egyidejűleg tudatta, hogy a kiállott izgalomra való tekintettel egy havi szabadságot engedélyez s utasította, hogy ennek elteltével Nográdvármegyében mint adminisztrátor foglalja el új állását. Szívélyesen búcsúztunk el egymástól.

Azzal a kijelentéssel távozott körünkől, hogy személyesen megköszöni a püspök atyai kegyességét plebánoshelyettesé történt kinevezéseért s felvilágosítást ad az esetről és a 100 forintot vissza adja.

A hírlapi cáfolat azonban elmaradt.

Azóta nem találkoztam vele. Távol estünk egymástól. Majd a tulvilágon felújítjuk a régi barátságot.

Nemo.

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle

Használata valódi áldás gyomorbajosoknak és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi

keserűvíz

Az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen
= rendbe hozza. =

Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Halálozás.** A hátszegi kir. járásbíróság kiváló munkássága s szeretett egyik bírja, Borsai Mór, kir. aljárásbíró f. hó 16-án váratlanul elhunyt Hátszegen.

— **Szénbányaigazgatóság.** Hogy milyen nagy súlyt helyez a kormány a szénbányászati ügyek ellátására, igazolja ama legújabb intézkedés, melyszerint a pénzügyminisztériumban szénbányaigazgatóságot szervezett, amely működését már július elsején kezdi meg. — Az újonnan szervezett szénbánya-igazgatóság élén Andreis János m. kir. főbányatanácsos, — a Salgótarjáni Köszénbánya R.-Társ. petrozsényi volt bányáigazgatója — áll. Az igazgatóság a pénzügyminisztériumi palota északi részében, a földszinten kap helyet, ahol egy a műszaki, mint az adminisztrációs tisztviselők megfelelő elhelyezést nyernek.

— **Közigazgatási bejárás.** A Salgótarjáni Köszénbánya Részv.-Társ. petrozsényi bányáinak üzemfejlesztése keretében a petrozsényi keleti rakodó átalakítását is eszközli. A nagyszabású munkát hatósági engedélyezése érdekében f. hó 18-án volt a közigazgatási bejárás Szüts Andor kereskedelemügyi min. titkár vezetésével s amennyiben kifogást senki sem tett s észrevétel hivatalból sem emeltetett a kereskedelemügyi miniszter felhatalmazása alapján az engedélyt megadta.

— **Rajzkiállítás.** A petrozsényi áll. főgimnáziumban, a II. oszt. tanteremben, (az emeleten) egy körülbelül 360 darabból álló rajz és olajfestménykiállítás van közszemlére téve. Ez az igen izlésesen rendezett gazdag kiállítás valóban fényesen igazolja azt, hogy a modern rajzoktatás merőben új irányának módszerével mily meglepő sikert lehet elérni. A képek legnagyobb részének tárgyai a szabad természet köréből és különösen helységünk közvetlen környezetéből valók. Ezeknek a megtekintése közben, örömmel és szinte meglepődéssel bukkanunk egy-egy feltűnő művészi tehetség előjeleire. Aki csak a művészet iránt legalább némi érdeklődéssel és szeretettel viseltetik, az igazán nem eszék el a szép kiállításnak a megtekintésében. A kiállítást naponként a délelőtti és délutáni órákban, díjmentesen, bárki megtekintheti.

— **A művészetek orsz. egyesülete** petrozsényi fiókja által f. hó 5-én a Wagner-szálloda nagytermében rendezett táncvigalommal egybekötött hangversenye alkalmával a jótékony célra felülkötött: Zádory Károly, Kluger Fülöp 2—2 kor., Ruder Jenő, Boldizsár Miklós, Szvoboda N., Schäffer Lipót, Hoffmann N., Fridrich N. és Hercz Mór 1—1 kor., melyért köszönetét nyilvánítja a rendezőség.

— **Birtokvásárlás.** Nem volna indokolt a felémleltése, ha az eset körülményei aktuálissá s érdekessé nem tennék. Tudott tény ugyanis, hogy a zsilvölgyi bányák nagyarányú fejlesztése és a vasúti építkezések folytán az üzemek céljára szükséges területekért oly magas vételár fizetnek, amire néhány év előtt az itteni őslakos kibirtokosok gondolni se mertek. És most ezt is keveslik. Ezeket kérnek oly területért, amit ezelőtt 50—60 koronáért örömezt odaadtak volna. Azért jajveszékelnék, hogy nem lesz földjük, ahol jószágot tartanak, ahol lakóházat építhetnek s tölire szénát gyűjtenek. Nem tudják, vagy nem akarják belátni, hogy más vidéken mezőgazdálkodásra sokkal alkalmasabb s értékesebb termőföldet s kaszálót vehetnek az ezen célra alig használható földjükért kapott vételáron. Egy petrozsényi kisbirtokos 80.000 koronáért adta el a birtokát, 15—20 év előtt huszadrészt sem kapta volna. Hallgatót a jó tanácsra s birtok után nézett. Hátszeg vidékén megtetszett neki egy mintaszerűen berendezett gazdaság. A cselédektől kérdezte, hogy eladó-e a birtok. Ezek az urasági kastélyban volt tulajdonoshoz utasították, aki tréfának vette a paraszt érdeklődését s azt mondta, hogy készpénz fizetés mellett 70 ezer koronáért eladó. A paraszt kezdett — szokásszerűen — alkudozni. Az ur

kijelentette, hogy egy fillérrel sem olcsóbb. Kivett a tüzijűből s leolvastott az illető 6000 korona foglalat. A földbirtokost ez a nem várt eset meglepte, mert az illetőből nem nézett ki 1000 koronát se és csak tréfának vette az alkut. Hirtelen az a gondolata támadt, hogy majd nem lesz képes a vételár lefizetni s az illető elvesztíti a foglalat. 8 napot tűzött ki a szerződés megkötésére és a vételár kifizetésére. A meghatározott időre Hátszegen a közjegyzőnél voltak, aki a szerződésbe belevette, hogy a vételár aláírásakor azonnal lefizetendő. A bocskoros paraszt tüzijűből előkotorászta s leolvasta a 64.000 koronát. A földbirtokos látta, hogy rosszul kalkulált, verejtéket izzadva vissza akarta adni a 6000 korona foglalat, de a paraszt még a kétszeresét sem volt hajlandó elfogadni. Minden ürügy alatt visszakart lépni, végtére kénytelen volt belátni, hogy a foglalat felvételével az adásvétel megkötött. És a petrozsényi bocskoros paraszt már be is költözött a parketes ősi kuriába s megtartotta a régi cselédséget is. Hogy méltóságos urnak fogják-e titulálni az új gazdájukat is, azt még nem tudjuk.

— **Az ország legnagyobb ipartelepeinek** egyike a Bohn-féle téglagyárak, melyek amellet, hogy sok ezer munkásköznek állandó keresetet nyújtanak, a hazai iparnak dicsőséget is szereznek. A Bohn-féle szab. természetes vörös fedélcserépek általános kedveltségnek örvendenek.

TANÍTÁSÜGY.

Igen tisztelt közgyűlés!*)

Épen két éve annak, hogy a zsilvölgyi tanítóörkedves vendégének mondhatta egy tavaszi gyűlésen a vármegye tanítás nevelés ügyének irányítóját, Dénes tanfelügyelőt. A milyen megtisztelő volt a vezér megjelenése katonái e kis csapata között, olyan nagy fontosságu is. Azon a gyűlésen valami olyas dolog történt, amit elfelejteni nem tudok, sőt gyakran gondolkodom felőle. Azon az összejövetelen lüktető erővel mutatott rá vendégünk hibáinkra és arra az utra, amelyen haladnunk kell. Egyszersmind irányt jelölt, kapacitált s a tanítólélekre felelőssége teljes súlyát akarta vonni. Munkaprogramot adott. Előbék állította a közel jövőt, a nevelés tanítás ügy hatalmas arányú fejlődését, új irányba terelődését, azt a tényt, hogy nem elég lemorzsolni egy gyűlés programot általános frázisokkal. Azt mondta, az a komoly munka, mikor minden szellemi életet élő tanító készségesen áll porondra akkor, mikor meggyőződésével átadja társainak pedagógiai összefüggéseket alkalmával, nemcsak, de szellemi fegyverzetével vesz részt az egész tanító élet harcában is. Meggyőzte a jelenlévőket arról, hogy a ma végzett munka nem az, amit vár a magyar tanító-kartól a társadalom, a haza. Mintha tartalmatlan lenne az. Maga a munkás több esetben szűk látókörű, nagyon sokszor felületlen.

Tudom, mindenik tanító-testvérem lelkesedett a programmért. Én is megvalósítása után kezdtem látni. Különösen nevelő életnek adott intenzívebb irányt ez a beszéd. Azonban az elének adott feladat együttes megoldását, vagy legalább megbeszélését hiába vártam a mai napig. A szó elhangzott. Lehet, sőt szeretemhinni, hogy a jelen volt kartársak egyen-egyen megszívlelték, munkába vették és alkalmazták eddig is azt, ami kell, hogy minden tanítónak a lelkét kitöltse; lehet sőt valószínű, hogy már kikelt, nemcsak, virágzik, nemsokára gyümölcsöt hoz a kertész elültette mag. De hogy ki-ki hogyan ápolja azt a sarjadásba menő életet, hányszor tudom naponként, megmetszette-e és hogyan, azt még nem tudom ma sem, mert tapasztalataikat nem hozták el magukkal azok, — későbbi összefüggésekre — akik pedig hivatalba lennének életet adni a holt szónak. Nos, felelősenység volt az egész.

*) A Vajdahunyadon tartott tanító-gyűlésen programba vett, de az idő rövidsége miatt meg nem tartott felolvasás. Irta: Károly L.

Ez a felelősenység pedig haladásunkkal és a ránk háruló kötelezettséggel szemben feltétlenül elítélendő. Az a program nem azért volt adva, és mi nem azért hallgattuk azt meg, hogy egy áttevett banket után abból a lelkünkbe ne maradjon meg semmi. Mert az céltalanul eltöltött idő is semmi más. A mag, az alap megvan, de a megszívlelés, a munka elmaradt, elmaradt az a lelkesedés is, amelylyel pedig az előbb említett programot fogadták. Nem lenne jó talaja a nemes eszméknek a tanító-lélek? Ha megvan akarunk tiszta levegője, s lelkesedésünk esője azok megtermékenyítik a magot, amelynek termőképeségéről várhatjuk nevelési életünknek az egész vonalon való megváltoztatását.

Marx szerint a passzív tőkével szemben a produktív munka óriásilag nagyobb, ami aztán a tágabb értelemben vett vagyon felhalmozódását vonja maga után. A felhalmozódás pedig egy bizonyos és pedig nagyobb fokú tespedtséget evolvál. A szellemi élet vagy felhalmozódása is ezeket a felállított elveket látszik megerősíteni. Azonban a tanító-nevelők szellemi tőkéje és munkája épen a megfordítottját mutatja e szociális tételnek, ami mintegy aksioma-szerűen hat. Itt a szellemi tőke, mint indító, vagy mondjuk, mint ráható erő egy minimális munkát tud csak produkálni, amely ha az ismert, ha az általános emberi, vagy mondjuk társadalmi rend érdekében való és megdicsérendő is, korántsem elegendő. Az a szellemi erő, amely a tanítók egyetemében lefektetve van, amely pedig kamatot nem hoz, aktíván munkát nem végez, amely így hát a házara, a társadalomra nézve elveszett, bizonyos nem törődömség, bizonyos fáradtság, vagy ami még rosszabb, bizonyos a munkakedv hiánya miatt oly holt tőkévé lett, amely az anyiszor emlegetett frázis: Magyarország nem volt, hanem lesz, szavait nem látszik igazolni.

A produktív szellemi munkát egy olyan lelki vibráció kell, hogy megelőzze, amely magával ragadja a tanítók egész tömegét. Ennek pedig ma van a szétváló idő pontja. A mával, a jelenel befűződött a régi, elavult iskolamesterség ténykedése, nyugalomba vonul a pálcá pedagógia, de felkeresi iskolánkat a mosolygó arcú, gyermeklelkű nevelő, és az a mindeneket átváltoztatni tudó szeretet, amelyet ünnepek lefektetkor, felkeltemkor, életünk minden idejében. Ennek a szeretetnek a melegágya, ennek a produktív nevelő rendszernek a megteremtői egyen-egyen a tanítóörök, s azok keretében a nevelők össze jövele. Az a kis család, amely önmagában kell, hogy megteremtse először a szeretetet s az innen induljon diadalmas hódító útjának. Innen kell kiindulni minden időben a kölcsönös megértésen és közvetlenségen alapuló nevelő-rendszernek, amely nemcsak az iskolában van otthon, de az iskolán kívül is tud munkahelyet találni. A kőbe is virágot plántál. Annak a helynek az önzetlenség, a magyarság a tiszta baráti érzés ad karaktert.

Ez ha minden elfogultságtól menten szénézünk iskoláink körül igyekszünk belátni tanító-nevelőink lelkébe, látjuk-e ott azt a derengő, mindent átható fényt, amely bearanyozza a körülöttünk zibongó gyermek csapat lelkét? Látjuk-e ott a bár egyszerű, de épen azért mélyreható nevelőmunkát, amely erkölcsöt teremt, szívet formál, lelket edz? Megvan-e már a kezdet, le van-e rakva az épületnek legalább a fundamentuma, amely mint tradíció beláthatlan idők erkölcsi visszaesését jóváéve társadalmat, népet, nemzeti életet megjavítva, átalakítva nemes szellemi és morális életet teremt az egyszerű embernél, épen úgy, mint érzelmi világot? Feleljen kiki önmagának lelke szerint, feleljen őszintén, mert ma van arra idő, hogy tisztába legyünk azzal a munkával, amelyet végrehajtanunk kell.

Szégyen nélküli vallomással tartozunk önmagunknak. Szégyen nélkülivel, mondom, mert eddig gyöngék voltunk, mert eddig csak kötelességszerű munkát végeztünk. Valyon, — ig. t. hallg! — hogy lehet ott munkateredményről szó, a hol a szellemi élet pangását men-

Phönix Biztosító Társaság :: kerületi főügynöksége

PETROZSÉNY, iroda az ipartestület mellett Krausz József házában.

Biztosításokat köt az ember életére, tűz, baleset, jégkár, valamint betörés ellen.

Felvilágosítással a főügynökség szívesen szolgál, hol a díj-fizetések is eszközöltetnek.

csak látnunk kell, de elernyesztő hatását azok is érzik, akik pedig tettvágygyal álltak arra a porondra, amely működésüket jellemzi? Hogy lehet erőfelfejtésről szó egy ambiciót bénító közönyösség, esetleg és nagyon sokszor rosszakarat közepén? Hogy végezhet valaki munkát, mikor nem meggyőződés veszi körül a vágyó lelket, de az u. n. tekintélyek nyomása, ami minden szellemi élettelőrtője? Kötözzetek le Angeló kezét, megalkotja-e a szobrot, ami kő, de ami él? Kergessétek a lelketeket lombtalan ágra, kiégett, eltespedt vidékre, át tudja-e élni életeteknek legszebb idejét, fiatalságotok szerelemmel teljes napjait? Milyen más, milyen gyönyörrel teljes az az élet, amit csöndes estén, pályám elején megalkottam magamnak én, a fiatal, rajongó nevelő-tanító! Milyen más az a táj, amelyen és, dallos szürke madár fészket akartam rakni. Mennyire hideg ez az élet, és mennyire napfényes a lelkemben sejtésként élő! Hány-szor kellett át élnem küzdelmet, amelyet kenyerem részese idézett elő, talán azért, mert nem tudott, vagy nem akart megérteni.

Hányszor bénították meg emelkedésre kész szárnyaimat gunyosan mosolygó percei nagyon sokszor irigykedő parányai a tanítók konglomeratumnak. Az a mosoly úgy fáj és amint előntötte lelketem a keserűség, önkénytelenül vágytam oda, ahol erre a sárga, érdes küzdelemre gyógyító olaj terem: az én nevelő testvéreim közé. — Elfáradtál? A gond, az élet gondja ösztört? A virág nem neked nyílik? A madár nem neked dalol? A napsugár nem tudja áttörni lelked kérégt, hogy az ott, azt a nyomasztó, belső sötétséget elűzze onnan? Bánt az ember, aki pedig veled egy asztalnál eszi az olyan édes kenyeret? Kezd a lelkedből kipapni, elszállni az a szeretet, amely olyan emésztően vette körül egész lényedet? Kedves nevelőtársaim, meghasonlassz önmagaddal? Te is az a mindennapi ember fogsz lenni ezután, aki lemond mind arról, ami nemes, s amelyet önmagadból kell átültetni fogékony gyermeki lélek viasztalajába? Kenyér után fogsz ezután szaladni csak? — Lehet a gond megőrli lelket, lehet a rossz akarat megbénít, lehet, hogy tört szárnyal fekszek a porban és az egész életed az emberi lélek hidegétől didereg, meghasonlottól önmagaddal és sehol szépet, jót nem látsz, mert nincs veled, úgy érzed, meg vagy arról győződve, hogy nem is lehet az ebben a sivár életben másként.

Eredj! Meríts megnyugvást, az étellel, az emberekkel vívott küzdelemben erőt, csengő vízből a tanító-léleknek. Hüdsd le izzó agyadat! Frissítsd fel elfáradt szomjazó lelkedet ott, ahol keresned kell és ahol meg is találod azt a csodát gyógyító erőt, amely neked újulást, feltámadást, annak a földnek pedig, amelyen, amelynek élsz nagyságot ad.

(Folyt. köv.)

Szénbányászatunkról.*)

Szénbányászattal kerületünkben igen nagy mértékben a hunyadmegyei Zsilvölgyben foglalkoznak, még pedig a kir. kincstár, a Salgó-Tarjáni közszenőnya részvénytársulat, az Urikány-Zsilvölgyi magyar közszenbánya részvénytársaság és a Felső-Zsilvölgyi közszenbánya társulat. A Salgó-Tarjáni 1895-ben vette meg örök áron a Brassói bánya és kohó r.-t. petrozsényi közszenbányáit és ugyanekkor haszonbérbe vette a bánya-kincstár zsilvölgyi közszenbányáit is. Ez utóbbi szerződés azonban a múlt évben megszűnt és ismét a magy. kir. szénbányahivatal vette át a bányák kezelését. Ugyancsak a Salgó-Tarjáni vezetése alatt áll a Felső-Zsilvölgyi közszenbánya társulat szénbányája is. Így tehát a szénbányászatot voltaképpen a kir. kincstár, a Salgó-

*) Az aradi kereskedelmi és iparkamara 1908. év közzgazdasági állapotáról kiadott jelentéséből.

Tarjáni közszenbánya r.-t. és az Urikány-Zsilvölgyi magyar közszenbánya r.-t. üzi. Nem számítjuk ide a Rudai 12 apostol bányatársulat cebei (Körösbánya közelében levő) szénbányáját, mert ennek összes termelését, amely a múlt évben 11-057 tonnára rugott, saját üzemeik részére fordítják.

A kir. kincstári tehát a múlt évben rendezkedett be a bányatelepen. A telep múlt évi termelése mintegy egy millió tonna barnaszén, amelyet kizárólag fűtésre használtak fel.

A Salgó-Tarjáni közszenbánya részvénytársulat saját zsilvölgyi bányái Petrozsény, Petrilla, Liva-zény, Alsó-Barbatyén-Iszkrony, Zsilvajdej, Vulkán, Lupény, Urikány községek határában fekszenek. A bányák múlt évi termelése, a társulat vezetése alatt álló felsőzsilvölgyi közszenbánya termelésével együtt 11 millió métermázsát tett ki. A társulat szenei az ország legkiválóbb minőségű szénfajtái közé tartoznak. Piacra visz osztályozva gőz-cseplőgép- és gőzeke fűtésére alkalmas darabos és koc-kasznet, gyári kazánfűtésre alkalmas dió, durva és aknaszenet, továbbá körkemence fűtésre való apró szenet, valamint kovácszenet is. Minthogy pedig, amint többszöri elemzés által kimutatták, a petrozsényi bányák mindegy 6000—6600 calorikus értékű szenet is produkálnak, ezért az itt termelt szenet gyorsjáratú mozdonyok fűtésére is használhatják, amivel a külföldi szén-behozatali lényegesen apaszitani lehet. A termelt szén-mennyiségből kivételre is jut: az értékesítés különösen romániai piacokon történik. A hunyadmegyei bányákban több mint ötezer munkás dolgozik. A munkások között semmi erőszakos mozgalom nem mutatkozott, kivándor-lási kedvük is a múlt évben nagyon megcsappant. A társulat nagyon humánusan bánik a munkásokkal, részükre kórházat, templomokat, ovodát, iskolákat tart fenn. A társuladák nagy vagyona lehetővé teszi, hogy a munkások részére nyugdíjat, aggkori- és — baleset alkalmával — betegsegélyt biztosítsanak.

Az Urikány-Zsilvölgyi magyar közszenbánya részvénytársaság a Lupény környéki bányák feltá-rását 1891-ben kezdte, lassanként az évi termelést a múlt évi 4.500.000 métermázsáig fokozta. A lupényi szén szintén igen kiváló minőségű és emellett nagyon nagyon jó coakso! is szolgáltat. A szént a bányából kézi erővel, részint lőerővel, leginkább azonban géppel szállítják ki. A szén a rendelkezésre álló szállítási berendezések segít-ségével a helyi viszonyoknak megfelelően berendezett három osztályozó mübe kerül, ahol rosták által nagyság szerint osztályozatik és az esetleges palatartalom kisé-dése után, szükség szerint kéverve kocsi-ba rakják. Az összes géperőt egy villamos központi telepen állítják elő, amely összesen 550 lőerejű gőzgépekből és 2 darab 2500 lőerejű, Parsons-rendszerű gőzturbinából áll. A lupényi szén használhatósága országszerte ismeretes és nagy mértékben hozzájárul a külföldi szeneknek hazánk-ból való kiszorításához. Utóbbi időben légszuszgyártás-hoz is használják, amely célra eddig nagybárra idegen szenet alkalmaztak. A szén egyszerű mint a coakso! is alkalmas, aminek következtében a társaság coaksgyárat épített, amely a múlt évben 18.000 tonna coakso!, 1000 tonna kátrányt és 350 tonna kénsavas ammoniumot (kitűnő műtrágyát) termelt. A szén értéke 4.500.000, a coakso, amely kohócéloknak is igen meg-felel, 450.000, a kátrányé 40.000, a kénsavas ammoni-umé 100.000 koronára rug. A termelvény nagy részét a belföldön értékesítették, de a szénből és coakso-ból Romániába, a kénsavas ammoniumból Ausztriába is jutott. A szállításra nagyon békítőlag hatott, különösen az őszi hónapokban észlelt kocsihány. — A bánya-telepen mintegy 3000 munkás dolgozott, de ez sem volt elég; a munkásiányon folytonos munkástoborzás által igye-keztek segíteni, de nagyon kevés eredménnyel. A mun-

kások átlagos napi bére 3-20 korona; semmiféle elége-getlenség nem mutatkozott közöttük. Erre különben okuk sem lehetett volna, mert a vállalat a legmodernebb és leghumánusabb intézményekkel törekszik munkásainak jólétét elősegíteni. Hat osztályú elemi iskolát állított fel, ami a magyarosodásra nézve e románok lakta vidéken nagyon jótékony hatással van. Szép hivatást teljesít a vállalat társuladája is, amelyet a cég évente nagy ösz-szeggel támogat. Ez az áldásos intézmény a munká-soknak egyrészt betegség esetén ingyen gyógykezelést és anyagi segélyt, másrészt pedig munkaképtelenség esetén állandó nyugdíjat ad. A társuladák, amelynek vagyona körülbelül 500.000 koronára rug, minden tekin-tében kiválóan felszerelt kórházzal rendelkezik és azon-kivül gőz- és kádfürdőket tartalmazó fürdőháza is van.

537—1909. sz. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102., illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti váltó és keres-kedelmi kir. törvényszéknek 1908. évi 146809. számú végzése következtében Dr. Forbáth Tivadar ügyvéd által képviselt magyar kereskedelmi részvénytársaság javára 180 kor. s jár. erejéig 1909. évi február hó 21-én foga-natosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 745 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szoba-butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróság 1909.-ik évi V. 2130. számú végzése folytán 180 kor. tőkekö-vetelés, ennek 1908. évi március hó 2. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig már megállapított költségek erejéig, Petrozsény községben végrehajtást szenvedő lakásán leandó megtartására 1909. évi június hó 29-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meg-jegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében kész-pénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyer-tek volna, ezen árverés az 1908. évi XLI. t.-c. 20. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Puj, 1909. évi június hó 4. napján.

Bíró János

kir. jbir. végrehajtó

Szállítok elsőrendű, befőzésre, vagy enni való

k a j s z i b a r a c k o t

5 kilós postakosarankint — gondosan csoma-golva — bérmentve 3 koronáért. Korai öszi-barackot 4 koronáért. A szállítás június végén kezdődik. Megrendeléseket már most elfogad:

GÁNIÉ ARNOLD

Szeged Zerge-utca 16.

ÉRTESÍTÉS. Vidéken, vagy bárhol, kiknek szükség volna több mennyiségű **téglave-rőre**, csak forduljanak bizalommal hozzám Petrozsényben Vágóhid-utca 734. sz. alatt K. Papp Sándor.

1

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGÉYK!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomor-baj ellen
„BORSZÉKI FORRÓ” az ásványvizek híradója, közzvény ellon.
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyúvíz ...

Baross, vesebaj ellen ...
Borhegyi, huyhajtó ...
Boholti, üdítő víz ...
Előpatáki, sárgaság ellen ...
Felsőrákosi Mária, légsőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital ...

Horgász, étvágygerjesztő ...
Kászonfokut (Salutaris) jó és lithium tartal.
Rápáti, égvényes ásványvíz ...
Székely-Selters, idült gyomor-bajok ellen ...
Stojkal, cukorbetegség ellen ...

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel. 10—12

RAKTÁR: SCHÄFFER MIHÁLYNÁL PETROZSÉNYBEN.

Igen tisztelt vevőim figyelmébe! Tulhalmazott nagy raktár miatt mélyen leszállított árakban elárusítanak a nyári árucikkek és pedig:

Kalapok: szalma, finom valódi nyulszőr, lágy, kemény, és másnemű gyapot férfi, női és gyermek kalap. — **Keztyük:** Glacé, cérna férfi és nőknek. — **Cipők:** férfi, női és gyermek havanna, sevró és box fél és egész cipők. — **A híres váci kobrai gyártmányu cipők** jótállás mellett jó minőségükért szabott árakban árusítanak. Leány, női Girandi kalapok rendkívül leszállított árakban. — **Férfi ingek:** selyemeleji, keményített és lágyeleji turistaingek leszállított árakban. — **Lábravalók:** fuszekli, férfi és női harisnyatartók, nyakkendők rendkívül nagy választékban. — **Női ingek:** hálók, corseták, juponok, bluzok, kélők, galérok nagy választékban. — **Linoleon linoleon** leszállított árban férfi és gyermek ruhák, kangarnadrágok, esernyők, storok, paplan, övek, divatos férfi fél melények, magánköntők. Selymek, rendkívül nagy választék rüchcsipke, csipkebetét és csipkeszövetekben, őszi és tavaszi kabátok nagy választékban leszállított árakban. — **Rőfösárunkban:** vásznak, zefir, canavász, sifon, mosó és ajourozott női és leányka ruháknak, női szövetek, diszsinorok, sujtás, abroszok, asztal és ágyterítők, nagy választék és leszállított árakban.

Kiváló tisztelettel:

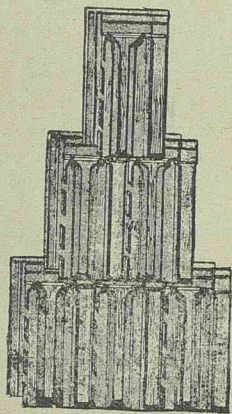
WEISZ REZSŐ.

1--5

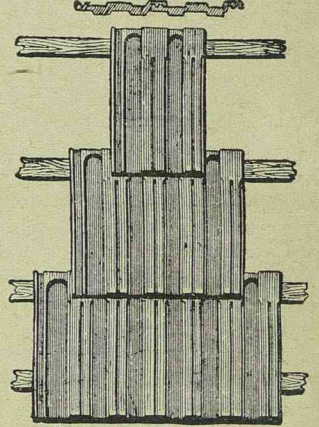
:: Saját érdekében ::

csak **BOHN=FÉLE**nagykikindai és zombolyai cserepet fogadjon el és utasítson vissza
:: :: :: :: :: más silány minőségű cserepet, mert :: :: :: ::csak a **BOHN=FÉLE**

cserep jutányos, szép és szakszerű fedőanyag.

Tessék mintát és árjegyzéket kérni ----- **BOHN-CSERÉPGYÁR Zombolya.**

Bohn kikindai cserepe.



Bohn zombolyai cserepe.

T. c.

Petrozsényben felállított fiókéntézetünk működését megkezdvén, tisztelettel tudatjuk, hogy fiókéntézetünk dévai fiókéntézetünk által kultivált valamennyi üzletágot szintén fölveszi működési körébe, nevezetesen: leszámítol váltókat, kölcsönöket ad részlet-törlesztésre váltók, vagy adóslevelek ellenében, törlesztéses kölcsönöket ad 10—50 évig tartó lejárat mellett. Értékpapírokra előleget nyújt, állampapírok szelvényeit beváltja. Elfogad betéteket betétkönyvre, vagy folyószámlára a legelőnyösebb feltételek mellett. Bank- és kölcsönügyekben felvilágosítással készséggel szolgál petrozsényi fiókéntézetünk vezetősége.

Dévai Takarékpénztár Részvénytársaság.

4--13

!! Legolcsóbb beszerzési forrás !!

ÜVEG- és PORCELLÁN-ÜZLET

:: :: PETROZSÉNYBEN. :: ::

Van szerencsém a nagyérdemű vevő közönség tudomására hozni, hogy a Goldstein Albert-féle üveg- és porcellán-üzletet átvettem, egyszersmind áthelyeztem a Gross Herman-féle házba. Nagy raktáron van porcellán, evő, kávé és tea készletekben, valamint alpaca és chinai ezüst dolgokban. Elvállalok épület üvegezést és olcsó képeretkezést, minden kivitelben. A nagyérdemű vevő közönség szíves pártfogását kérve teljes tisztelettel:

4—10

WINKLER SIMON.

!! Szolid és pontos kiszolgálás !!

ELADÓ HÁZ

Kalvárián szép nagy — téglá égetésre alkalmas — telekkel.

Cím e lap kiadóhivatalában.

Kiadó lakás emeleten 4 lakó szoba, fürdőszoba, cseléd szoba, konyha, verenda és pince.

Cím a Kiadóhivatalban.